

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

«Затверджую»
Ректор СНАУ,
академік НААН України
В.І. Ладика
26 4 12 2019 р.

АКУШЕРСТВО ТА ГІНЕКОЛОГІЯ

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни підготовки бакалаврів

Спеціальності 212 – «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

2019 рік

Розроблено та внесена: кафедрою акушерства та хірургії факультету ветеринарної медицини Сумського національного аграрного університету

Розробник: **Краєвський А.Й.**, зав. кафедри акушерства та хірургії, д.вет.н., професор

Гребеник Н.П., к.вет.н., доцент

Мусієнко Ю.В. к.вет.н., доцент

Бондаренко І.В. к.вет.н., доцент

Чекан О.М. к.вет.н., доцент

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Ассорі О.Ю. Директор ДП «Сумська Біофабрика»

Піхтірьова А.В. к.вет.н., доцент кафедри анатомії, нормальної та патологічної фізіології Сумського НАУ

Обговорено :

На засіданні кафедри акушерства та хірургії
“_4_” ____11____ 2019 року, протокол № 2

На засіданні навчально-методичної ради факультету ветеринарної медицини
“_4_” ____11____ 2019 року, протокол № 2

На засіданні методичної ради СНАУ,
“_9_” ____12____ 2019 року, протокол №

Рекомендовано до затвердження за спеціальністю 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Вченою радою СНАУ «_23_» ____12____ 2019 року, протокол № 6

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни Акушерство та гінекологія складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є поглиблення і узагальнення теоретичних знань і практичних навичок у галузі діагностики, лікування та профілактики акушерської та гінекологічної патології тварин.

Міждисциплінарні зв'язки:

№	Перелік дисциплін, які забезпечують вивчення даної дисципліни у межах програми	Період вивчення, курс/семестр	Кафедра
1.	Анатомія тварин	1/1,2	Анатомія, нормальної та патологічної фізіології
2.	Фізіологія тварин	2/1,2	Анатомія, нормальної та патологічної фізіології
3.	Оперативна хірургія	1/1,2	Акушерства та хірургії

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Фізіологія розмноження самок і самців

Змістовний модуль 2. Фізіологія і патологія вагітності і родів

Змістовний модуль 3. Фізіологія і патологія новонароджених та молочної залози

Змістовний модуль 4. Ветеринарна гінекологія

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

- 1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Акушерство та гінекологія» є: розгляд основних етапів відтворення тварин як єдиного цілого з точки зору видової специфічності тварин з урахуванням їх вікових і породних особливостей.
- 1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Акушерство та гінекологія» є підготовка лікаря, який здатний вирішувати теоретичні і практичні питання пов'язані з особливостями життєдіяльності жіночих статей при заплідненості, вагітності, пологах і післяпологовому періоді. Гінекологія дає можливість лікарю ветеринарної медицини оволодіти практичними навиками при наданні допомоги самкам при розладах у них статеві функції.
- 1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: морфологічні та фізіологічні основи відтворення тварин, особливості перебігу статевих циклів у сільськогосподарських і свійських тварин, особливості фізіологічного перебігу та патології вагітності, родів і післяродового періоду, основні правила допомоги тварині при фізіологічних і патологічних родах, особливості фізіології і патології молочної залози, проблеми маститу, захворювань новонароджених, особливості гінекологічного дослідження тварин і критерії правильності постановки діагнозу на неплідність тварин.

вміти: проводити штучне осіменіння тварин різними методами, діагностувати вагітність та причин неплідності тварин, надавати кваліфіковану акушерську допомогу при фізіологічних і патологічних родах, діагностувати акушерські та гінекологічні захворювання, хвороби молочної залози і новонароджених тварин, здійснювати заходи щодо профілактики цих захворювань і лікування хворих тварин, самостійно розв'язувати практичні питання ветеринарного акушерства та гінекології.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться ____ 180 ____ годин/ ____ 3 ____ кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Фізіологія розмноження самок і самців.

Тема 1. Введення в дисципліну.

Визначення і зміст курсу. Коротка історія розвитку дисципліни. Значення дисципліни і її складових частин. Стан і завдання курсу. Взаємозв'язок дисципліни з іншими дисциплінами. Досягнення вчених України та інших зарубіжних країн в розвитку дисципліни.

Тема 2. Фізіологія розмноження самок і самців.

Поняття розмноження і відтворення. Статеве і безстатеве розмноження. Партеногенез. Еволюція статевого процесу і статевого апарату. Статева і фізіологічна зрілість тварин. Статевий цикл самок. Схема статевого циклу. Характеристика стадій статевого циклу. Статеві цикли самок різних видів (видові особливості)

Тема 3. Організація природного і штучного осіменіння тварин і птиці.

Організація роботи на станціях по племінній справі та штучному осіменінню с/г тварин. Філіали та пункти по Ш.О. тварин. Штати та кадри станцій, філіалів та пунктів. Облік і звітність з виконаної роботи. Технологія штучного осіменіння різних видів с.-г. тварин. Методи підвищення заплідненості при штучному осіменінні. Синхронізація статевої функції за допомогою синтетичних гормональних препаратів. Типи природного осіменіння.

Змістовий модуль 2. Фізіологія і патологія вагітності і родів.

Тема 4. Запліднення і його суть.

Визначення процесу запліднення (суть). Історія процесу запліднення. Теорія преформізма. Сприяючі фактори і стадії. Проникнення спермія у яйцеклітину та розвиток зиготи. Поліспермія, партеногенез, суперфекундація. Статева детермінація.

Тема 5. Фізіологія і діагностика вагітності у самок.

Поняття про вагітність і її види. Розвиток зиготи (стадії). Розвиток плідних оболонок і їх значення. Взаємовідношення плідних оболонок при багатоплідній вагітності. Плацента і її роль (функція). Класифікація плацент (типи плацент). Пупковий канатик. Кровообіг плода. Тривалість вагітності. Діагностика вагітності (клінічні методи, лабораторні методи, рефлексологічний метод, ультразвукова діагностика, ехолокація). Відпрацювання і освоєння клінічних методів діагностики вагітності у корів і телиць та кобил

Тема 6. Патологія вагітності.

Значення зовнішніх і внутрішніх факторів у виникненні патології вагітних самок. Основні хвороби вагітних самок. Аборти, їх причини, розповсюдження, клініка, класифікація, збитки і профілактика. Догляд за тваринами у період після абортів. Відновлення відтворної функції самок після абортів.

Тема 7. Фізіологія родів і післяродового періоду.

Визначення родового акту. Фактори, які обумовлюють роди (теорії родів). Складові компоненти родового акту. Передвісники родів. Механізм родового акту. Перебіг родів (загальне положення). Зміни матки під час родів.

Змістовий модуль 3. Фізіологія і патологія новонароджених та молочної залози.

Тема 8. Патологія родів.

Причини патологічних родів. План акушерського дослідження і постановка діагнозу. Акушерський інструментарій та його застосування. Основні принципи акушерської допомоги при патологічних родах. Слабкі перейми і потуги. Сильні перейми і потуги. Перекручування матки. Вузькість таза. Вузькість вульви і піхви. Звуження каналу шийки матки. Спазм шийки матки. Сухі роди. Неправильні взаємовідношення плода і родових шляхів. Неправильні положення і передлежання. Неправильні позиції і членорозміщення.

Тема 9. Патологія післяродового періоду. Причини післяродових захворювань. Травми родових шляхів. Місцеві запальні процеси. Загальна післяродова інфекція. Післяродова патологія незапального характеру. Профілактика та нормалізація.

Тема 10. Фізіологія і патологія новонароджених тварин.

Фізіологічні параметри новонародженого. Догляд за новонародженим і породіллю. Основні хвороби новонароджених.

Тема 11. Фізіологія і патологія молочної залози.

Анатомо-фізіологічна характеристика молочної залози самок різних видів тварин та аномалії розвитку молочної залози. Вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на розвиток і функцію молочної залози. Гіпо- і агалактія – види, причини, профілактика. Мастит – причини, розповсюдження, економічні збитки, екологічні аспекти. Класифікація маститів. Форми маститу у самок – причини, клініка, діагноз, прогноз, лікування і профілактика. Функціональні та морфологічні розлади молочної залози. Дерматити молочної залози у самок. Рани, забиття (ушиби) та надриви молочної залози у самок. Наслідки морфо-функціональних змін у молочній залозі самок за різної патології. Діагностика, лікування і профілактика специфічних маститів у самок.

Змістовий модуль 4. Ветеринарна гінекологія.

Тема 12. Ветеринарна гінекологія.

Визначення дисципліни. Суть неплідності і яловості, збитки, наслідки. Причини, що обумовлюють неплідність. Класифікація форм неплідності, заходи профілактики. Гінекологічна патологія.

Тема 13. Інтенсифікація відтворної функції самок.

Визначення термінів: відновлення, стимуляція, синхронізація, пригнічення і інтенсифікація. Мета проведення інтенсифікації і пригнічення відтворної здатності у самок і самців. Показання і протипоказання щодо активізації і пригнічення функції розмноження у самок і самців. Методи і способи інтенсифікації і пригнічення відтворної функції у самок різних видів тварин. Методи і способи інтенсифікації і пригнічення відтворної функції у

плідників. Наслідки проведення інтенсифікації і пригнічення відтворної функції у самок і плідників. Екологічні аспекти активізації і пригнічення відтворної здатності у тварин. Засоби для проведення нормалізації відтворної функції самок, їх характеристика та методи застосування.

Тема 14. Акушерсько-гінекологічна диспансеризація.

Визначення і значення диспансеризації. Складові частини диспансеризації і їх роль у поліпшенні справ з відтворенням стада тварин. Етапи і періодичність акушерсько-гінекологічної диспансеризації. Методика акушерсько-гінекологічної диспансеризації. Аналіз результатів акушерсько-гінекологічної диспансеризації.

Тема. Електропунктурна рефлексотерапія в акушерстві і гінекології.

Теоретичні основи застосування електропунктурної рефлексотерапії. Прилади і пристрої, їх технічні характеристики і методики застосування у практиці ветеринарної медицини. Економічна ефективність застосування рефлексотерапії в акушерстві і гінекології та при патології молочної залози.

3. Рекомендована література:

1. Гришко Д.С. Лекції з ветеринарного акушерства / навч.посіб. Харків: Прапор, 2003. 400 с.
2. Харенка М.І. Довідник по застосуванню фармакологічних засобів в акушерстві, гінекології, андрології та біотехнології відтворення тварин. Київ: ДІА, 2011. 255 с.
3. Харенко М.І., Хомин С.П. Застосування тканинних препаратів в акушерстві, гінекології та біотехнології розмноження тварин / навч.посіб. Суми: Козацький вал, 2005. 148 с.
4. Харенко М.І., Хомин С.П. Фізіологія та патологія розмноження дрібних тварин / навч.посіб. Суми: Козацький вал, 2005. 554 с.
5. Яблонський В.А., Калиновський Г.М. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехніка відтворення тварин з основами андрології / навч.посіб. Вінниця: Нова книга, 2011. 608 с.
6. Яблонський В.А. Біотехнологія відтворення тварин / навч.посіб. Київ: Арістей, 2006. 296 с.

7. Яблонський В.А. Практичне акушерство, гінекологія та біотехніка відтворення тварин з основами андрології / навч.посіб. Київ: Мета, 2002. 319 с.
8. Електронний ресурс <http://library.sau.sumy.ua>
9. Електронний ресурс <http://veterinary.net.ua/books/veterinarne-akusherstvo-ginekologiya-ta-biotehnologiya-vidtvorenniya-tvarin-z-osnovami>
- 10.Електронний ресурс http://www.studmed.ru/yablonskiy-va-praktichne-akusherstvo-gnekologya-ta-botehnologya-vdtvorenniya-tvarin-z-osnovami-andrologyi_ace66ddb090.html

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання : *залік, іспит.*

5. Засоби діагностики успішності навчання:

- для заліку – тестовий контроль, контрольна робота та захист ЛПЗ,
- для іспиту - екзаменаційні білети.

Укладачі:

Краєвський А.Й., зав. кафедри
акушерства та хірургії, д.вет.н.,
професор

Гребеник Н.П., к.вет.н., доцент

Мусієнко Ю.В. к.вет.н., доцент

Бондаренко І.В. к.вет.н., доцент

Чекан О.М. к.вет.н., доцент

«Акушерство та гінекологія» програма навчальної дисципліни
підготовки бакалаврів за спеціальністю 212 – «Ветеринарна гігієна, санітарія і
експертиза». Суми: Сумський національний аграрний університет, 2019

Редакційно – видавничий відділ Сумського національного аграрного
університету, м. Суми, вул. Г. Кондратьєва 160.

Підписано до друку _____ 2019 р. Формат А5. Times New Roman
Тираж: _____ примірників Замовлень _____ Ум. друк. арк. _____